

ปัญหาของการแปล

- ทดลองแปลย่อหน้าที่กำหนดให้
- อุปสรรคและปัญหาคืออะไร
- การแปลจากอังกฤษเป็นไทยง่ายกว่าแปลไทยเป็นอังกฤษ?

- ดัชนีหุ้นไทยเปิดทำการซื้อขายวันที่ 8 สิงหาคม 2544 ที่ระดับ 321.81 จุด ปรับตัวลดลง 1.44 จุด มูลค่าการซื้อขายช่วงเปิดตลาด 219 ล้านบาท นักวิเคราะห์คาดว่า วันนี้ดัชนีอาจปรับตัวลดลงตามตลาดหุ้นต่างประเทศ ทั้งดัชนีดาวโจนส์และแนสแด็กที่ปรับตัวทำจุดต่ำสุดใหม่ในรอบ 4 เดือน จากข่าวลบที่เข้ามาในตลาด
- NEW YORK (Reuters) - U.S. stock futures pointed to a flat to slightly weaker open on Wednesday as an earnings warning from DuPont fueled more doubts about the outlook for U.S. corporate earnings. DuPont is the second Dow component this week to stir concerns about the latest earnings season after Alcoa Inc. posted a weaker-than-expected profit on Monday.

- ดัชนีหุ้นไทยเปิดทำการซื้อขายวันที่ 8 สิงหาคม 2544 ที่ระดับ 321.81 จุด ปรับตัวลดลง 1.44 จุด มูลค่าการซื้อขายช่วงเปิดตลาด 219 ล้านบาท นักวิเคราะห์คาดว่า วันนี้ดัชนีอาจปรับตัวลดลงตามตลาดหุ้นต่างประเทศ ทั้งดัชนีดาวโจนส์และแนสแด็กที่ปรับตัวทำจุดต่ำสุดใหม่ในรอบ 4 เดือน จากข่าวลบที่เข้ามาในตลาด
- The SET index started trading on August 8 at 321.81 points, down 1.44 points. The turnover at the start stood at 219 million baht. Analysts expected that today the SET index might decrease in line with other foreign stock markets. Both the Dow Jones Industrial Average and Nasdaq Composite Index adjusted downward to a new four-month low due to the negative news that hit the market.

- NEW YORK (Reuters) - U.S. stock futures pointed to a flat to slightly weaker open on Wednesday as an earnings warning from DuPont fueled more doubts about the outlook for U.S. corporate earnings. DuPont is the second Dow component this week to stir concerns about the latest earnings season after Alcoa Inc. posted a weaker-than-expected profit on Monday.
- ดัชนีหุ้นตลาดล่วงหน้าสหรัฐชี้ราคาหุ้นในตลาดในวันพุธนี้มีแนวโน้มทรงตัวหรือลดลงเล็กน้อย เนื่องจากบริษัทดูปองต์ออกมาเตือนเรื่องผลประกอบการของตน ทำให้เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับแนวโน้มผลประกอบการของบริษัทต่าง ๆ ในสหรัฐ ดูปองต์เป็นบริษัทที่สองในกลุ่มบริษัทที่ใช้คำนวณดัชนีดาวโจนส์ที่ในสัปดาห์นี้ก่อให้เกิดความวิตกกังวลในช่วงที่มีประกาศผลประกอบการล่าสุด หลังจากที่เมื่อวันจันทร์ บริษัทอัล โคอ่าเปิดเผยว่ามีผลกำไรต่ำกว่าที่คาดไว้

ใช้คำผิด

- “นักลงทุนเทขายหุ้นเพื่อป้องกันความเสี่ยง”
“protect”?? “prevent”
- ซึ่งคาดว่าจะปรับลดอัตราดอกเบี้ยลงอีก 0.25% ต่ำสุด ในรอบ 7 ปี
จาก 3.75% เหลือ 3.5% เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจภายในด้วย
“encourage”? หรือ “urge”?
“stimulate” หรือ “boost” เพราะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ
- “ในด้านภาวะการเงิน คาดว่าสภาพคล่องทางการเงินโดยรวมจะ
ยังมีอยู่มาก ”
“financial conditions”? ใช้กับการเงินส่วนบุคคล บริษัท
“monetary conditions” ใช้กับการเงินของประเทศ

ใช้คำผิด

- “Technology companies continue to report plunging sales and profit”

“การขาย”? หรือ “ราคาขาย”? ในบริบทนี้ “ยอดขายสินค้า”

- “labor markets remain tight”

“ตึงเครียด”? “เข้มงวด”? “รัดกุม”?

“หนาแน่น”? ตลาดแรงงานหนาแน่น = มีแรงงานในตลาดมาก

ซึ่งผิด

“tight” = มีการใช้แรงงานในตลาดเท่าที่มีอยู่อย่างเต็มกำลัง

แล้ว และแรงงานที่มีอยู่นั้นเริ่มไม่เพียงพอ ทำให้ต้องจ้าง

แรงงานเพิ่ม ดังนั้น ควรแปลว่า ตลาดแรงงานยังคงตึงตัว

ใช้วลีที่ไม่ใช่สำนวนปกติ

- “ดัชนีหุ้นไทยเปิดทำการซื้อขายวันที่ 8 สิงหาคม 2544 ที่ระดับ 321.81 จุด”

“open for” ?? ปกติใช้ “start trading”

- “อุตสาหกรรมที่ต้องการแข่งขันในตลาดโลก”

“industry which aims to compete in the world market”?

“exportable industry”?

ใช้ “export-oriented industry”

- การใช้ corpus ช่วยแปล

- “เคลื่อนไหวในแดนลบ”

คำว่า “แดน” ทำให้นึกถึง “territory”, “zone”, “region”, “area”

“territory” ปากฎร่วมกับ “negative” เป็น “negative territory” ได้

“zone”, “region”, “area” ไม่พบร่วมกับ “negative” ใน corpus

- “งบประมาณขาดดุล”

แปล “budget deficit” หรือ “deficit budget”

ค้น corpus มีแต่การใช้ “budget deficit” ไม่มีคำว่า “deficit budget”

- “ทั้งดัชนีดาวโจนส์และแนสแด็กที่ปรับตัวทำจุดต่ำสุดใหม่ในรอบ 4 เดือน”

ควรแปลว่า “new low” ซึ่งมีใน corpus แต่คำ ต่ำสุด ทำให้นึกถึง

“lowest” ใน corpus มี lowest point ทำให้นึกว่าใช้ได้แต่ไม่ใช่

- การใช้ corpus ช่วยแปล

- “ดัชนีชี้นำเศรษฐกิจ”

ควรแปลว่า “economic indicator” หรือ “leading economic indicator” ไม่ใช่ “economic indicating index”, “economic leading index”, “indicating index figure”, “economic indicator index”, “leading economic index”, “index indicator”

คำ “ดัชนี” ทำให้นึกถึง “index”

แต่ถ้าค้นคลังข้อมูลก็จะพบว่า “index” จะไม่ปรากฏร่วมกับ

“economic” จะพบคำว่า “indicator” ปรากฏหลัง “economic”

ซึ่งมีรูปแบบการเขียนได้หลากหลาย เช่น “economic indicator”,

หรือ “leading economic indicator” หรือ “index of (leading) economic indicator”

ประโยชน์ของ corpus ต่อการแปล

- เดิม ทรัพยากรการแปลทั่วไป เช่น พจนานุกรมต่างๆ สารานุกรมเรื่องต่างๆ ฯลฯ ใช้ประโยชน์ในการหาคำอธิบาย คัพท์หรือคำแปลหรือทำความเข้าใจเรื่องที่แปล
- ใหม่ คลังข้อมูลภาษาและโปรแกรมคอนคอร์เดนซ์ ใช้ประโยชน์ในการให้ตัวอย่างภาษาเพื่อช่วยให้แปลได้ดีขึ้น
- ประโยชน์แบ่งออกเป็นสองส่วน
  - ประโยชน์ต่อการแปลของนักแปลโดยตรง
  - ประโยชน์ต่อการศึกษากการแปล (translation study)

การใช้ corpus เพื่อช่วยในการแปล

- งานแปลที่จะประสบความสำเร็จได้ดี ผู้แปลควรจะต้องมีเงื่อนไขความพร้อม 3 อย่าง คือ
  - 1. ผู้แปลจะต้องมีความรู้ในภาษาต้นฉบับเป็นอย่างดี
  - 2. ผู้แปลต้องมีความเข้าใจในเนื้อหาของเอกสารที่แปลเป็นอย่างดี เพราะความรู้ทางภาษาอย่างเดียวไม่ได้เป็นหลักประกันว่าจะทำให้ผู้แปลเข้าใจเอกสารได้ถูกต้อง
  - 3. ผู้แปลต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาสำหรับแปลได้ดี

การใช้ corpus เพื่อช่วยในการแปล

- เชื่อกันว่าการแปลที่ดีควรเป็นการแปลจากภาษาที่สองมาเป็นภาษาแม่ เนื่องจากผู้แปลจะสามารถแปลได้ดีกว่า
- แต่โอกาสที่นักแปลจะต้องแปลจากภาษาแม่มาเป็นภาษาที่สองก็เกิดขึ้นได้
- ซึ่งจะมีปัญหาเรื่องของการเลือกใช้คำหรือสำนวนในภาษาที่สองให้เป็นไปตามธรรมชาติที่ผู้พูดภาษานั้นใช้กัน
- หรือแม้แต่การแปลภาษาที่สองเป็นภาษาแม่ ผู้แปลก็อาจจะต้องแปลงานเฉพาะด้านในสาขาที่ผู้แปลไม่มีความรู้ดีพอ

การใช้ corpus เพื่อช่วยในการแปล

- ซึ่งนอกจากปัญหาในเรื่องการทำความเข้าใจกับเนื้อหาแล้ว ยังมีปัญหาในการเลือก ใช้ศัพท์หรือสำนวนให้สอดคล้องกับ รูปแบบภาษาที่คนในสาขานั้น ใช้กัน ทำให้ไม่สามารถแปล เอกสารได้ใกล้เคียงภาษามาตรฐานที่ใช้กันในสาขานั้น
- การใช้คลังข้อมูลภาษาสามารถช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้
- ประโยชน์ของคลังข้อมูลภาษาในการแปลสามารถแยกได้ เป็นสองลักษณะ คือ ประโยชน์ต่อการสอนแปล และ ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพยากรช่วยในการแปล

ประโยชน์ในการสอนแปล

- Bowker (1998) ว่า ปัญหาที่พบในการแปลนั้น ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นมีทั้งที่เกิดมาจากทั้งด้านการทำความเข้าใจ (comprehension) และจากด้านการเขียนคำแปล (production)
- ข้อผิดพลาดจากความเข้าใจ เกิดจากการขาดความรู้ในสาขานั้น มากกว่าที่จะเกิดจากการขาดความรู้ในภาษาต้นฉบับ
- ข้อผิดพลาดจากการเขียนคำแปล เกิดจากการขาดความรู้ (competence) ในภาษาแปล ทำให้เลือกใช้ศัพท์ผิด หรือเลือกใช้สำนวนหรือสไตล์ที่ไม่เหมาะสม

ประโยชน์ในการสอนแปล

- การใช้คำศัพท์ผิดนั้นแก้ไขได้ง่ายกว่า เพราะเมื่อแปลงานในสาขานั้นไปบ่อยๆ ก็จะได้รู้ว่าควรใช้ศัพท์อะไร หรืออาจใช้พจนานุกรมเฉพาะสาขาช่วยก็ได้
- การเลือกใช้สำนวนหรือเลือกใช้คำร่วมกัน (collocation) ผิดนั้นแก้ไขได้ยากกว่า เพราะไม่มีทรัพยากรโดยตรงที่ผู้แปลจะใช้อ้างอิงได้ เช่น ผู้แปลอาจแปลคำว่า ข้อมูลจริง ว่า true information แทนที่จะแปลว่า real/correct information

ประโยชน์ในการสอนแปล

- หากจะแก้ไข ผู้แปลต้องเสียเวลาหาเอกสารที่เขียนในภาษาในสาขานั้นๆ มาอ่านเพื่อเลือกใช้คำแปลให้เหมาะสม ไม่ก็ต้องยอมให้งานแปลออกมาแปร่งจากมาตรฐาน
- ปัญหานี้จะพบทั้ง ในการแปลจากภาษาแม่เป็นภาษาที่สอง (L1->L2) หรือ จากภาษาที่สองเป็นภาษาแม่ (L2->L1)
- แบบ L1->L2 เกิดจากการที่ผู้แปลไม่มีความรู้ในภาษา L2 ดีพอที่จะเลือกคำ หรือคำที่ปรากฏร่วมกัน (collocation) ที่เหมาะสมเหมือนผู้พูดภาษานั้นได้
- แบบ L2->L1 เกิดในงานแปลเฉพาะทางที่ผู้แปลไม่มีความรู้ในสาขาดีพอ และไม่รู้คำต่างๆ รวมทั้งคำปรากฏรวมที่ควรใช้

ประโยชน์ในการสอนแปล

- การพยายามสอนนักแปลเพื่อแก้ไขปัญหานี้
  - การเพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาแม่หรือภาษาที่สองนั้นทำได้ยากด้วยข้อจำกัดของเวลาในหลักสูตร
  - การสอนการแปลโดยเน้นให้มีประสบการณ์การแปลกับทุกสาขานั้นก็เป็นไปได้ยาก เพราะไม่สามารถคาดเดาได้ว่านักแปลจะต้องแปลเอกสารประเภทไหน
  - การพยายามสอนให้นักแปลมีความรอบรู้ในเนื้อหาสาขาต่างๆด้าน ก็เป็นไปได้เช่นกัน เพราะเวลาของหลักสูตรไม่มีมากพอ
- ทางออกคือ
  - สอนให้นักแปลรู้จักวิธีในการหาความรู้ทางภาษาและเนื้อหาเพิ่มเติมเอาเอง
  - สอนให้นักแปลรู้จักใช้ประโยชน์จากคลังข้อมูลภาษา สามารถสร้างทรัพยากรเอง

ประโยชน์ในการสอนแปล

- Bernardini (1997) กล่าวถึงวิธีการสอนแปลแบบดั้งเดิม (traditional) ว่าเป็นการให้แบบฝึกหัดนักเรียนไปแปล อาจารย์ผู้สอนตรวจแก้ไขและให้ feedback
- ไม่ใช่วิธีการสอนแบบที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด การสอนแบบนี้เป็นการฝึกทักษะการพัฒนาทักษะ (skill) ไปให้กับผู้เรียน
- การตรวจแก้ไขกลับมาให้ก็ไม่ได้ทำให้มีการพัฒนา awareness หรือทำให้ผู้เรียนได้กลวิธีต่างๆ (export strategy) ของการแปลได้

ประโยชน์ในการสอนแปล

- พื้นฐานแนวการสอนแปลแบบดั้งเดิมค่อนข้างอ่อน เพราะเป็นเพียงการให้โอกาสได้ฝึกหัดแปล และหวังว่าผู้เรียนจะสามารถพัฒนาฝีมือการแปลได้เองแล้ว
- หากเป็นจริง นักเรียนก็อาจจะไม่ต้องมาเรียนในหลักสูตรการแปล อาศัยการทำฝึกหัดการแปลอย่างสม่ำเสมอ และหากคนช่วยตรวจแก้ให้ก็น่าจะได้ผลดีเช่นกัน
- ควรสอนแปลโดยให้รู้จักใช้ประโยชน์จาก corpus เพราะสามารถพัฒนาศักยภาพ 3 ด้าน คือ awareness reflectiveness และ resourcefulness

ประโยชน์ในการสอนแปล

- Bernardini สรุปว่าการใช้ corpus ช่วยพัฒนาศักยภาพทั้งสามด้าน
- awareness การใช้คลังข้อมูลภาษาช่วยให้เกิดความสงสัยต่อสิ่งที่เห็นชัดเจน คำที่คิดว่ารู้ดีก็เกิดความสงสัย เกิดความตระหนักว่าอาจมีบางอย่างที่ยังไม่รู้
- reflectivness การใช้คลังข้อมูลภาษาช่วยให้มีความรอบรู้และเข้าใจในการใช้ภาษานั้นๆดีขึ้น ทำให้รู้เรื่องเกี่ยวกับคำต่างๆมากขึ้น (lexical competence) ที่สำคัญมีความชำนาญที่จะแสวงหาความเข้าใจได้เองต่อไป
- resourcefulness แน่ใจว่า การใช้คลังข้อมูลภาษาทำให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ต่างๆเพิ่มเติมเองในภายหลังได้

ประโยชน์ในการสอนแปล

- Bernardini ว่าการเรียนแบบใหม่นี้กระตุ้นและท้าทายให้นักเรียนอยากเรียน ทำให้สนุกกับการเรียน
- ผู้เรียนจะใช้เวลากับการสำรวจข้อมูลในคลังข้อมูลนานเท่าใดก็ได้ มีอิสระที่จะตั้งคำถามเอง เลือกวิธีการที่จะให้ได้มาซึ่งคำตอบ
- งานแบบนี้มีลักษณะที่เป็น *journeys of discovery* เพราะคาดเดาไม่ได้ว่าจะได้ผลออกมาอย่างไร
- ความสำคัญไม่ได้อยู่ที่จุดเริ่มและจุดสิ้นสุด แต่อยู่ที่สิ่งที่ได้พบระหว่างทาง การเรียนจากคลังข้อมูลภาษาแบบนี้ คือสิ่งที่ Tim John (1986) เรียกว่าการเรียนรู้จากข้อมูล (*data-driven learning*)

ประโยชน์ในการสอนแปล

- Bernardini ว่าการสอนแปลจึงเป็นการเรียนรู้ *knowledge how to* มากกว่าที่จะเรียนรู้ *knowledge that*
- การสอนแบบนี้จึงจะช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทั้งสามด้าน คือ *resourcefulness awareness reflectiveness*
- ตัวอย่าง หากตั้งคำถามเกี่ยวกับ *good old* เช่น คำอะไรที่มักจะ ปรากฏ ร่วมกับ (*collocate*) กับ *good old* มี *implication* อะไร ใช้อยู่ในบริบทอย่างไร เช่น มีรูปแบบโครงสร้างประโยคแบบไหน มีการใช้เครื่องหมายวรรคตอนประกอบไหม *good old* ใช้ในทางตรงข้ามกับ *bad old* หรือไม่ คำถามเหล่านี้จะตอบได้ก็จำเป็นต้องอาศัยคลังข้อมูลภาษา

ใช้เป็นทรัพยากรการแปล

- ทรัพยากรทั่วไป ได้แก่ พจนานุกรมและสารานุกรมต่างๆ
- ข้อเสียของพจนานุกรมทั่วไปคือมโนทัศน์ (concept) ต่างๆถูกจัดแยกจากกัน
- พจนานุกรมเฉพาะด้าน แม้บางเล่มอาจให้ข้อมูล collocation บ้างแต่ยังไม่เพียงพอ
- การจะเข้าใจความหมายของคำได้ดี ก็เหมือนกับการที่จะเข้าใจพฤติกรรมของสัตว์ คือเราต้องเฝ้าดูหรือศึกษาในธรรมชาติ แวดล้อมที่เกิด มากกว่าที่จะดูในสวนสัตว์

ใช้เป็นทรัพยากรการแปล

- ดังนั้น การจะเข้าใจพฤติกรรมการใช้ของคำ ก็ต้องดูจากสิ่งแวดล้อมธรรมชาติหรือคือบริบทต่างๆที่คำนั้นปรากฏ
- การใช้คลังข้อมูลภาษาจะช่วยให้เห็นสิ่งเหล่านี้ ซึ่งพจนานุกรมต่างๆไม่มีให้
- Friedbichler (1997) เสนอให้ใช้ทรัพยากรผสมระหว่างพจนานุกรม คลังข้อมูลภาษา และอินเทอร์เน็ต (Lexicon-Corpus-Web resources) สำหรับใช้ในการแปล

ใช้เป็นทรัพยากรการแปล

- พจนานุกรมเหมาะสำหรับใช้กับศัพท์ทั่วไป (basic terminology) ถ้าไม่เพียงพอจึงใช้คลังข้อมูลภาษาช่วย
- Friedbichler เสนอให้ใช้คลังข้อมูลขนาด 500,000 – 5 ล้าน คำ โดยอ้างว่าจะครอบคลุมถึง 97% ของคำในภาษา
- คำที่แปลกมากๆ จึงใช้อินเทอร์เน็ตเป็นทรัพยากรช่วยการแปล
- Friedbichler เชื่อว่าคลังข้อมูลเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการแปลภาษาเฉพาะทาง สถาบันที่สอนการแปลต้องสอนให้นักแปลใช้ทรัพยากรเหล่านี้เป็น

ใช้เป็นทรัพยากรการแปล

- ข้อเสียของการใช้คลังข้อมูลภาษาในงานทั่วไป คือต้องใช้เวลาสร้างนาน โดยเฉพาะถ้าต้องการคลังข้อมูลภาษาที่มีการออกแบบโครงสร้างอย่างดี
- แต่การรวบรวมคลังข้อมูลภาษาเพื่อวัตถุประสงค์ของนักแปลเองทำได้ง่ายกว่า สามารถหาบทความในภาษาเป้าหมายที่เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น นำเอาบทความที่ถูกอ้างถึงในเอกสารที่จะแปล ค่อยๆเก็บสะสมไว้ในระยะยาวก็จะได้คลังข้อมูลที่ต้องการ

ใช้เป็นทรัพยากรการแปล

- คลังข้อมูลภาษาที่เป็นประโยชน์สำหรับนักแปลเป็นได้ทั้งคลังข้อมูลภาษาเดียว (monolingual corpora) หรือคลังข้อมูลสองภาษา (bilingual corpora) และเป็นได้ทั้งคลังข้อมูลภาษาทั่วไป (general corpora) หรือ คลังข้อมูลภาษาเฉพาะ (specialized corpora)
- คลังข้อมูลสองภาษานั้นแบ่งเป็นคลังข้อมูลเทียบบท (parallel corpora) หรือคลังข้อมูลเทียบภาษา (comparable corpora)

ใช้เป็นทรัพยากรการแปล

- คลังข้อมูลเทียบบท (parallel corpus) เป็นคลังข้อมูลของทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาแปล ซึ่งมีการจับคู่ข้อมูล (alignment) ระหว่างคลังข้อมูลทั้งสอง เช่น จับคู่ระหว่างประโยคของภาษาต้นฉบับกับประโยคภาษาแปล ทำให้รู้ว่าประโยคแบบนี้แปลออกมาเป็นอีกภาษาหนึ่งอย่างไร
- ส่วนคลังข้อมูลเทียบภาษา (comparable corpus) เป็นคลังข้อมูลของสองภาษา โดยข้อมูลภาษาทั้งสองนั้นเป็นภาษาต้นฉบับทั้งคู่ แต่สามารถเปรียบเทียบกันได้ เพราะใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกเอกสารแบบเดียวกัน เช่น ICE

ใช้เป็นทรัพยากรการแปล

- คลังข้อมูลเทียบบทเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษากการแปล ทำให้สามารถศึกษากการแปลเพื่อที่จะเข้าใจธรรมชาติของการแปล
- คลังข้อมูลเทียบบทมีประโยชน์ต่อการแปล ทำให้เห็นตัวอย่างการแปล สามารถค้นดูคำแปลที่เคยใช้กัน
- Friedbichler (1997) ว่าการใช้คลังข้อมูลเทียบภาษาเป็นประโยชน์มากกว่า การใช้คลังข้อมูลเทียบภาษาทำให้เราเห็นการใช้ภาษาของผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ และเป็นภาษาที่เป็นธรรมชาติเนื่องจากเป็นภาษาต้นฉบับทั้งคู่

ใช้เป็นทรัพยากรการแปล

- Gavioli ทดลองให้นักเรียนแปลเอกสารด้านแพทย์โดยใช้คลังข้อมูลเทียบภาษา
- เอกสารการแพทย์จะมีศัพท์เฉพาะทางจำนวนมากและมักมีที่มาจากภาษากรีกหรือลาติน ทำให้มีรูปคำที่คล้ายๆกันระหว่างภาษาอังกฤษและภาษาอิตาเลียน
- การใช้คลังข้อมูลเทียบภาษาช่วยให้ค้นหาคำในภาษาปลายทางได้โดยง่าย และทำให้เห็นคำที่มักเกิดร่วมกันด้วย ซึ่งสามารถนำไปเทียบกับคำที่เกิดร่วมกันที่พบในภาษาต้นฉบับได้

ใช้เป็นทรัพยากรการแปล

- *biopsia epatica* (Zanettin 1998: 6) ดูไม่น่าจะเป็นปัญหาสำหรับการแปล เพราะมีคำภาษาอังกฤษที่ตรงคือ *biopsy* และ *hepatic* ทั้งสองคำนี้ก็เป็นศัพท์ทางการแพทย์ทั้งคู่ จึงน่าจะแปลว่า *hepatic biopsy*
- แต่เมื่อค้นคลังข้อมูลส่วนภาษาอังกฤษ ไม่พบการใช้ *hepatic biopsy*
- พบ *liver biopsy* 39 ครั้ง จึงน่าจะแปลว่า *liver biopsy* มากกว่า
- เมื่อเทียบระหว่าง *liver* (E) กับ *fegato* (I) และระหว่าง *hepatic* (E) กับ *epatico* (I)
hepatic ไม่เกิดกับ *biopsy* แต่เกิดกับคำทั่วไป เช่น *disease lesion* หรือ *failure*
ขณะที่ *epatico* มักใช้กับ *fegato*
hepatic จึงไม่ควรเป็นคำแปลของ *epatico*

ใช้เป็นทรัพยากรการแปล

- *In questo lavoro sono state esaminate 183 biopsie epatiche di etilisti con o senza marcatori HBV*
- ตอนแรกนักเรียนแปลว่า *In this paper 183 hepatic biopsies of alcoholics with or without HBV markers were examined*
- เมื่อลองค้นคำ *biops** พบ *liver biopsy/ies* 47 ครั้ง แต่ไม่พบ *hepatic biopsy* เลยแม้ว่าจะพบ *hepatic* เกิดกับคำอื่นๆ จึงเลือกแปลว่า *liver biopsies* แทน *hepatic biopsies*
- เมื่อค้นคำว่า *marker** พบ *Patients without hepatitis C markers* 1 ครั้ง ทำให้คิดได้น่าจะใช้ได้ แต่เมื่อดูในข้อมูลที่ได้ พบ *positive/negative for HBV/HCV markers* เกิดบ่อยมากกว่า

ใช้เป็นทรัพยากรการแปล

- เมื่อค้นคำ marker* HBV HCV ร่วมกับ positive หรือ negative ก็พบว่า *negative for HBV/HCV markers 5 ครั้ง และพบ positive/negative for HCV/ HCV antibodies / HCV tests 15 ครั้ง*
- นักเรียนจึงแก้ไขคำแปลใหม่เป็น *In this paper 183 liver biopsies of alcoholics who were positive or negative for HBV markers were examined*
- เพื่อตรวจการขึ้นต้นบทคัดย่อด้วย *in this paper* ว่าเหมาะสมไหม ไม่พบว่ามีการใช้ *in this paper* ขึ้นต้น ในคลังข้อมูลบทคัดย่อ พบว่ามีการใช้ขึ้นต้นในสองลักษณะ 1. ใช้ประโยค infinitive บอกจุดมุ่งหมาย 2. ใช้คำสรรพนาม *we* ตามด้วยคำกริยา

ใช้เป็นทรัพยากรการแปล

- เลยเปลี่ยนคำแปลเป็น *We examined 183 liver biopsies of alcoholics who were positive or negative for HBV markers* ซึ่งเหมาะสมมากกว่า *In this paper 183 hepatic biopsies of alcoholics with or without HBV markers were examined*
- 3. คลังข้อมูลเทียบภาษาสามารถใช้เพื่อสำรวจดูการใช้ภาษาให้มีความรอบรู้ในเรื่องต่างๆมากขึ้น
- คลังข้อมูลเทียบภาษาเป็นทรัพยากรที่ดีสำหรับใช้สำรวจภาษา สามารถใช้เพื่อทำความเข้าใจกับคำหรือวลีต่างๆ หรืออาจใช้เพื่อเปรียบเทียบศึกษาความคล้ายคลึงกันระหว่างภาษา ดูคำหรือวลีที่คล้ายคลึงกัน

การทดลองที่มหาวิทยาลัย Dublin City

- Bowker (1998) ทดลองศึกษาประโยชน์ของการใช้ specialized monolingual corpora
- มีสมมติฐานว่าคลังข้อมูลเฉพาะทางของภาษา L1 เป็นทรัพยากรที่มีประโยชน์ต่อการแปลจาก L2 เป็น L1 สร้างความเข้าใจในสาขามากกว่าทรัพยากรแบบดั้งเดิม เช่น วารสาร พจนานุกรมภาษาเดียว อย่างน้อยในสองลักษณะ
  - 1. ช่วยให้เข้าใจในเนื้อหาสาขานั้นได้เร็วกว่าและถูกต้องมากกว่า
  - 2. ช่วยให้เลือก ใช้การแปลได้อย่างถูกต้อง ทำให้เลือกใช้ศัพท์เฉพาะทางได้อย่างถูกต้อง และรู้ว่าเรื่องคำใดควรใช้ร่วมกับคำใด

การทดลองที่มหาวิทยาลัย Dublin City

- ใช้นักศึกษาสาขาการศึกษาการแปล 14 คนเป็นกลุ่มตัวอย่าง
- ทริพยากรที่ใช้มีทริพยากรแบบดั้งเดิมคือพจนานุกรมและหนังสือคู่มือ ทริพยากรแบบใหม่คือคลังข้อมูลภาษา
- ผลการวิเคราะห์ทำในรูปของการนับจำนวนข้อผิดพลาดทั้งที่เป็นข้อผิดพลาดด้านความเข้าใจเนื้อหา และข้อผิดพลาดด้านการเลือกใช้คำแปลผิด
- ผลการวิเคราะห์สรุปประโยชน์ของการใช้คลังข้อมูลภาษา

การทดลองที่มหาวิทยาลัย Dublin City

- นักเรียนที่บอกว่าคลังข้อมูลภาษามีประโยชน์
  - คลังข้อมูลภาษาช่วยให้เข้าใจเนื้อหาสาขาได้ดีขึ้น ช่วยให้เข้าใจความหมายของคำได้ดีขึ้น
  - คลังข้อมูลภาษาช่วยให้เลือกใช้คำแปลได้เหมาะสมมากขึ้น
  - ความถี่ที่เห็นจากคลังข้อมูลภาษา ช่วยให้ตัดสินใจได้ว่าในหลายๆคำแปลที่เป็นไปได้ ควรเลือกคำที่มีความถี่มากที่สุดก่อน
  - คลังข้อมูลภาษาช่วยยืนยันว่าคำแปลที่ต้องการใช้นั้นมีใช้กันอยู่จริงๆ

การทดลองที่มหาวิทยาลัย Dublin City

- มีการทดลองในลักษณะคล้ายๆกันที่มหาวิทยาลัย Innsbruck (Friedbichler, 1997) มหาวิทยาลัย Bologna (Gavioli and Zanettin, 1997) และที่ มหาวิทยาลัย Tempere (Varantola, 1997) ต่างก็สนับสนุนว่าคลังข้อมูลภาษาเป็นทรัพยากรที่เป็นประโยชน์ต่อการแปลอย่างยิ่ง
- แม้คลังข้อมูลภาษาที่ใช้จะไม่ใช้คลังข้อมูลเทียบบท แต่เป็นคลังข้อมูลเทียบภาษา หรือคลังข้อมูลของภาษาเดียว ก็เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการทำความเข้าใจและการเลือกคำแปลที่เหมาะสม

ประโยชน์ต่อ Translation Study

- งานแปลเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งต่อสังคม เพราะทำให้ได้รู้จักวรรณกรรมดีๆ ที่เขียนในภาษาต่างๆ ทำให้ได้รู้เรื่องราวต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางศิลปะ ทางสังคมวิทยา ทางการเมือง
- แต่ในทางภาษา งานแปลกลับไม่ได้รับความสำคัญมากนัก ถูกจัดให้เป็น *second rate activity* เพราะถูกมองว่างานแปลเป็นงานที่ *distort* ไปจากภาษาเดิม ไม่ควรค่าต่อการศึกษาภาษาอย่างจริงจัง
- หากจะศึกษาก็ทำในเชิงเปรียบเทียบว่าแตกต่างกันหรือผิดเพี้ยนไปจากต้นฉบับของเดิมมากน้อยเพียงใด

ประโยชน์ต่อ Translation Study

- แม้แต่ในวง corpus linguistics ข้อมูลภาษาแปลก็ไม่นำมา รวมเข้าไว้ใน corpus ของหลายๆที่ในยุโรป เช่น BNC โดย มองว่าข้อมูลภาษาแปลไม่ใช่ข้อมูลที่เป็นภาษาที่แท้จริงของ ภาษานั้น
- แต่ Baker (1993) เสนอมุมมองใหม่ว่า ข้อมูลภาษาแปลนั้นก็ เป็นข้อมูลภาษาแบบหนึ่งที่ใช้กันจริง เป็นการใช้ภาษาเพื่อ การติดต่อสื่อสาร (communicative event) แบบหนึ่ง ไม่ควร จะมีความต่ำต้อยหรือเหนือกว่าการใช้ภาษาในลักษณะอื่นๆ

ประโยชน์ต่อ Translation Study

- Baker มองว่าความแตกต่างนี้เป็นเรื่องที่ควรศึกษา และควรเป็นที่สนใจศึกษาของศาสตร์อื่นๆที่เกี่ยวข้องด้วย
- และควรมีศาสตร์ที่มองเรื่องการแปลเป็นศูนย์กลางและเป็นหัวใจของการศึกษานั้น ซึ่งปัจจุบันก็มีและรู้จักกันในชื่อของ science of translation หรือ translation studies
- Baker กล่าวว่า เราจะเข้าใจพัฒนาการของ translation study ได้ดีขึ้น หากพิจารณาความแตกต่าง discipline กับ field of study ตามนิยามของ Eco (1976)

ประโยชน์ต่อ Translation Study

- *discipline* หมายถึงการมีแนวทางการศึกษาที่มีวิธีการศึกษาและมีสิ่งที่ต้องการศึกษาชัดเจน (*its own method and a precise object*)
- *field of study* เป็นการศึกษาที่ยังไม่มีแนวทางการศึกษาที่ชัดเจนเป็นรูปร่าง (*not yet completely unified*)
- *translation study* ที่ผ่านมาจัดอยู่ในประเภทหลัง เพราะยึดติดกับการให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างเอกสารต้นฉบับและเอกสารแปลมากกว่าที่จะสนใจในธรรมชาติของตัวภาษาแปลเอง

ประโยชน์ต่อ Translation Study

- สะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวที่จะพัฒนาทฤษฎีหรือ discipline ที่มี object of study ที่ชัดเจน
- แทนที่จะศึกษา feature ที่ปรากฏในเอกสารแปล ในฐานะที่เป็น สิ่งที่สามารถศึกษาได้ กลับพยายามเน้นที่การ justify หรือ dismiss ตัวเอกสารแปล โดยการนำไปเทียบกับเอกสารต้นฉบับ
- แต่ Baker เชื่อว่าแนวโน้มของ translation study ตอนนี้กำลัง เปลี่ยนแปลงไป จะมีการกำหนดขอบเขตและเป้าหมายของการ ศึกษาการแปลใหม่

ประโยชน์ต่อ Translation Study

- การเปลี่ยนแปลงเป็นผลมาจากการมีคลังข้อมูลของภาษาต้นฉบับและภาษาแปลมากขึ้น
- การมีคลังข้อมูลของภาษาแปลที่มีขนาดใหญ่มากขึ้นจะช่วยให้เรามองเห็นและศึกษาตัวเอกสารแปลได้ชัดมากขึ้นว่าการแปลคืออะไรและมีลักษณะเฉพาะตัวอย่างใด

พัฒนาการของ translation study

- translation study ที่ผ่านมานั้น มี assumption แฝงอยู่ 2 อย่าง
  - primacy of the source text : ผู้แปลจะต้องแปลให้ถูกต้องและซื่อตรง (faithful) ต่อตัวเอกสารต้นฉบับ
  - equivalence : เป็นผลสืบเนื่องจาก assumption แรก คือมองว่างานแปลจะต้องเหมือนกับงานต้นฉบับเดิมให้มากที่สุด ทั้งด้านความหมายและลักษณะทาง โครงสร้างหรือจำนวนหน่วยภาษา (element) ให้ตรงกันด้วย
- สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ที่ผ่านมาไม่มีการมองว่าการแปลเป็น ปรากฏการณ์หนึ่งของการใช้ภาษาที่สามารถนำมาศึกษาได้

พัฒนาการของ translation study

- ต่อมา เริ่มมีผู้มองเห็นปัญหาของการแปลกันมากขึ้น
- เริ่มมีการยอมรับกันว่าการแปลที่สมบูรณ์แบบนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ และได้มีการเปลี่ยนแนวทางจากการหาทางที่จะทำการแปลอย่างสมบูรณ์ (ideal translation) มาสนใจว่าอะไรบางอย่างจะสามารถทำให้เทียบเท่า (equivalence) ต้นฉบับได้และอยู่ภายใต้เงื่อนไขใด
- แต่สิ่งนี้ก็ยังไม่สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดเดิมของการให้ความสำคัญกับ assumption แต่เดิมที่มองว่าเอกสารต้นฉบับนั้นสำคัญกว่าเอกสารแปล

พัฒนาการของ translation study

- นอกจากนี้ เดิมยังมองว่า การแปลคือการ transfer meaning จากเอกสารต้นฉบับไปยังเอกสารแปล
- เห็นได้จาก การให้ความสำคัญกับการแปลแบบ word-for-word translation และการแปลแบบ sense-for-sense translation
- แต่มีแนวคิดใหม่ โดย Firth (1968) เสนอให้พิจารณาความหมายของประโยค ในลักษณะที่อิงกับบริบทแวดล้อม (situation)
- การแปลโดยยึดตามหน้าที่เป็นหลัก (skopos theory)

พัฒนาการของ translation study

- การเทียบเท่าทางความหมายระหว่างเอกสารต้นฉบับและเอกสารแปล คือการที่มีผลการใช้เหมือนกัน
- การเปลี่ยนแปลงในการมองเรื่องความหมายเป็นการเปลี่ยนแปลงจากการให้ความสำคัญจากเรื่อง conceptual มาเป็นเรื่อง situational perspective
- หรือเป็นการเปลี่ยนจากความหมายสู่การใช้

พัฒนาการของ translation study

- การศึกษาเรื่องการใช้ภาษา (usage) จะเป็นไปได้ก็ต้องอาศัยการศึกษาจากข้อมูลจริงที่มีจำนวนมากพอ
- นอกจากนี้ ยังเกิดแนวคิดทฤษฎีบางอย่างขึ้น ซึ่งส่งผลให้ assumption ที่ว่าภาษาแปลจะต้องเหมือนกันกับภาษาต้นฉบับนั้นลดความสำคัญลงไป
- ทฤษฎีที่ว่านี้ คือ polysystem theory และแนวคิดเรื่อง norm

Polysystem Theory

<http://www.tau.ac.il/~itamarez/>

- Even-Zohar (1990) ได้เสนอทฤษฎีทาง literature ในลักษณะที่เป็น polysystem
- แทนที่จะมอง literature ว่าเป็นเพียง collection of texts เขาเสนอให้มองในลักษณะที่มี hierarchy ที่เปลี่ยนแปลงได้
- โดยที่ literature polysystem นี้จะเป็นส่วนหนึ่งของ polysystem ที่ใหญ่กว่า คือ cultural polysystem ซึ่งก็จะแตกต่างกันไปตามแต่ละวัฒนธรรม

Polysystem Theory

- ในมุมมองนี้ เอกสารต้นฉบับและเอกสารแปลเป็นเอกสารที่อยู่คนละระบบ (system) แต่มีความสัมพันธ์ต่อกัน
- เอกสารแปลจึงมีความสำคัญในตัวเอง ในฐานะที่เป็นระบบหนึ่งในระบบหลายชั่วทางวรรณกรรม
- ทฤษฎีนี้มองว่ามี system และ subsystem มากมายอยู่ภายใน
- วรรณกรรมแปล (translated literature) ก็เป็นระบบย่อยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับระบบย่อยของวรรณกรรมต้นฉบับ (source text) แต่ก็มีความเป็นอิสระในตัวเองที่สามารถศึกษาได้

Polysystem Theory

- เปรียบได้กับเมื่อครั้งที่ Saussure ทำให้นักภาษาศาสตร์สามารถกำหนดสิ่งที่นักภาษาศาสตร์ควรสนใจศึกษาได้
- คือ Saussure ทำให้นักภาษาศาสตร์ละความสนใจเฉพาะเรื่องประวัติความเป็นมาของแต่ละคำหรือเปรียบเทียบสืบประวัติความสัมพันธ์ระหว่างภาษาต่างๆ แล้วหันมาให้ความสำคัญกับการศึกษาตัวภาษาโดยตรงเพื่อหาระบบของภาษาขึ้นมา
- ทำให้สาขาทางภาษาศาสตร์เจริญเติบโตขึ้น

Polysystem Theory

- ถ้าสามารถละความสนใจจาก assumption เดิมที่มองงานแปลเป็นชิ้นๆไปได้ แล้วหันมาให้ความสำคัญกับการแปลในฐานะที่เป็นระบบหนึ่งในตัวเอง สามารถกำหนดสิ่งที่ต้องการศึกษาได้ชัดเจน ศาสตร์ด้านการแปลก็จะสามารถเจริญเติบโตขึ้นได้
- การศึกษาเรื่องของการแปลเป็นชิ้นๆเป็นเรื่องๆไปจะไม่สำคัญอีกต่อไป แต่การศึกษาเอกสารแปลจำนวนมากๆเพื่อหาคุณสมบัติของระบบ (systemic feature) จะเป็นที่น่าสนใจศึกษามากขึ้น

Polysystem Theory

- ใน polysystem จะถือว่าแต่ละหน่วย (element) และแต่ละระบบมีลักษณะที่ไม่หยุดนิ่ง ต่างก็จะแข่งขันกันเพื่อแย่งกันเป็นศูนย์กลาง (center) ของระบบมากกว่าที่จะอยู่ขอบนอกของระบบ (peripheral system)
- มองได้ว่าภาษาในวรรณกรรมแปลก็อาจจะเลื่อนเข้ามาเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยอมรับว่าเป็นภาษามาตรฐานได้
- จากการที่ทฤษฎีนี้มองว่าความสัมพันธ์สามารถเกิดได้ทั้งภายในระบบและระหว่างระบบ จึงมีการแทรกแซง (interference) กันระหว่างระบบได้

Polysystem Theory

- นักทฤษฎีกลุ่มนี้ก็มองว่าเอกสารแปลไม่ได้เป็นเพียงงานที่แปลงจากภาษาต้นฉบับ แต่เป็นงานที่สร้างสรรค์ซึ่งผู้แปลสามารถตีความและปรับให้เข้ากับวัฒนธรรมของผู้แปลเอง
- การที่การแปลสามารถมีระบบ (system) ของตัวเอง ตัวต้นฉบับก็จะลดความสำคัญลงเป็นเพียงแค่สิ่งเร้า เป็น source of information มากกว่าที่จะเป็นจุดตั้งต้นของการวิเคราะห์
- แม้ทุกคนจะรู้ว่ามิตต้นฉบับของงานในภาษาอื่น ตัวต้นฉบับนั้นก็ไม่ได้มีความสำคัญใดใดต่อภาษาในสังคมนั้นๆ แต่ตัวเอกสารแปลต่างหากที่จะมีผลกระทบต่อภาษาและวัฒนธรรมของสังคมนั้น

แนวคิดเรื่อง Norm

<http://www.tau.ac.il/~tourney/works/index-papers.htm>

- Toury (1978,1980) ได้เสนอ tripartite model โดยที่มี norm เป็น level ที่อยู่ระหว่าง competence กับ performance
- ถ้า competence = inventory ที่เก็บรวบรวม option ทั้งหมด ที่ผู้แปลมีอยู่ในหัว
- performance = subset ของทางเลือกที่ผู้แปลได้เลือกใช้
- norm ก็จะเป็น subset ของ performance ที่ผู้แปลมักเลือกใช้เป็นประจำ

แนวคิดเรื่อง Norm

- แนวคิดในเรื่อง norm ทำให้เราต้องศึกษาการแปลจากเอกสารแปลจำนวนมากหรือจากคลังข้อมูลภาษาแปล
- แนวคิดในเรื่อง norm ทำให้ความสนใจของ translation study เปลี่ยนจากเรื่องของ equivalence มาเป็นการศึกษาเรื่อง norm ของเอกสารแปล
- ทำให้นักวิชาการการแปลหันมาสนใจศึกษาการแปลจากคลังข้อมูลภาษาแปลมากกว่าที่จะศึกษาการแปลแต่ละชิ้น

Descriptive translation studies

- นับแต่ 1970s เริ่มมีผู้ไม่เห็นด้วยกับการศึกษาการแปล โดยวิธีการแบบ introspective โดยมองว่าข้อด้อยเกิดจากการที่ไม่ได้อาศัยข้อมูลภาษาแปลที่เกิดขึ้นจริง
- Newman (1980) เสนอให้มองหาลักษณะร่วม (generalities) ของเอกสารแปลจากตัวอย่างจริงๆของการแปล เพื่อที่จะใช้ลักษณะร่วมดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำหรับพัฒนาทฤษฎีหรือหาคำอธิบายอย่างเป็นระบบต่อไป และเสนอแนวคิดว่าการศึกษาการแปลควรจะเป็นการศึกษาแบบ descriptive มากกว่าการศึกษาแบบเดิมที่เป็นแบบ prescriptive

Descriptive translation studies

- Toury มองว่า translation study จะต้องพัฒนาสาขาของตัวเองขึ้นมาเพื่อที่วิชาด้านการแปลนี้จะได้แยกเป็นศาสตร์โดยอิสระได้
- Descriptive Translation Studies จึงไม่ใช่แค่การศึกษาหรือทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาษาต้นฉบับและภาษาแปล แต่จะต้องสร้าง methodology ที่น่าเชื่อถือและชัดเจน
- เช่น Toury เสนอให้ศึกษาเงื่อนไขหรือสถานการณ์ต่างๆว่ามีผลกระทบต่อ การแปล ต่อลักษณะการแปลที่เกิดขึ้นอย่างไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

Descriptive translation studies

- การศึกษาหาลักษณะร่วมของการแปลจำเป็นต้องอาศัยคลังข้อมูลภาษาแปล
- ในงานของ Vanderauwera (1985) ได้จัดทำคลังข้อมูลของนวนิยาย 50 เล่มซึ่งแปลจากภาษาดัตช์เป็นภาษาอังกฤษ โดยเก็บรวบรวมและวิเคราะห์จากคลังข้อมูลด้วยมือทั้งหมด
- Vanderauwera กล่าวว่า เป็นงานที่หนักและใช้เวลามาก
- แต่ปัจจุบันทำได้ง่าย โดยใช้คอมพิวเตอร์และคลังข้อมูลภาษา

Descriptive translation studies

- Sinclair มองว่าคลังข้อมูลเทียบบทจะช่วยให้ผู้แปลสามารถแปลได้ดีมากขึ้นหรือสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์สำหรับระบบ machine translation
- แต่ Baker (1993) ว่า คลังข้อมูลเทียบบทไม่ได้เป็นประโยชน์เพียงแต่ทำให้รู้จักภาษานั้นๆดีขึ้น แต่ทำให้เข้าใจว่าการแปลคืออะไรและเข้าใจกลไกขั้นตอนของการแปลมากขึ้น

Translation Studies and Contrastive Analysis

- Contrastive analysis เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบต่างภาษาสองภาษาจากตัวเอกสารต้นฉบับทั้งคู่
- Translation studies เป็นการวิเคราะห์ภาษาสองภาษาที่เป็นภาษาต้นฉบับและเป็นภาษาแปล
- คลังข้อมูลสำหรับใช้ใน contrastive analysis คือ comparable corpora
- คลังข้อมูลสำหรับใช้ใน translation studies คือ parallel corpora

Translation Studies and Contrastive Analysis

- แต่เดิม translation study อาศัย contrastive analysis เป็นแนวทาง เพราะ contrastive analysis เป็นการศึกษาประเด็นความเหมือนและความต่างระหว่างสองภาษา
- ผลที่ได้สามารถนำมาใช้กับการแปลได้คือช่วยในการเลือกที่จะแปลอย่างไรตามข้อจำกัดต่างๆที่มีระหว่างสองภาษานั้น
- แต่ปัจจุบัน มีผู้เห็นว่า การแปลเป็นเรื่องที่มีลักษณะที่ขึ้นกับบริบทและวัฒนธรรมด้วย จึงไม่สามารถเลือกแปลตามรูปแบบที่ได้จากการศึกษา contrastive analysis ได้เสมอไป

Translation Studies and Contrastive Analysis

- Schemeid และ Schaffler (1996) มองการวิเคราะห์เปรียบเทียบมีลักษณะที่เป็น langue-oriented ในขณะที่การศึกษาการแปลมีลักษณะที่เป็น parole-oriented
- ผลที่ได้จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นเรื่องของโครงสร้างที่ดูเป็นธรรมชาติในภาษานั้นๆ
- ผลที่ได้จากการศึกษาการแปลทำให้เห็นลักษณะเฉพาะที่ปรากฏในเอกสารแปลซึ่งเบี่ยงเบนไปจากภาษาปกติโดยอิทธิพลของภาษาต้นฉบับ

Translationese

- Schemeid และ Schaffler เรียกลักษณะเฉพาะของเอกสารแปลนี้ว่า translationese
- translationese มีสองแบบ
  - แบบแรกเป็นการเบี่ยงเบนจากระบบ (*system*) และรูปแบบปกติ (*norm*) ของภาษานั้น
  - แบบที่สองเป็นลักษณะเฉพาะของเอกสารแปลที่จัดได้ว่า เป็นสากลลักษณะของภาษาแปล (*universal feature*) เอง ไม่ได้เป็นผลมาจากอิทธิพลของภาษาต้นฉบับ

Translationese

- การเบี่ยงเบนจากระบบหรือ *system error* คือมีการเลือกใช้ลักษณะ (feature) ที่ถือได้ว่าเป็นการใช้ที่ผิดหลักไวยากรณ์ในภาษานั้น ซึ่งเป็นอิทธิพลที่ได้รับมาจากภาษาต้นฉบับ
- การเบี่ยงเบนจากรูปแบบปกติ (norm) เป็นการใช้ภาษาที่ไม่ได้ผิดหลักไวยากรณ์ เพียงแต่แปลกไปจากปกติในภาษานั้น ซึ่งก็เป็นอิทธิพลที่ได้มาจากภาษาต้นฉบับ

Translationese

- ภาษาเยอรมันมีแนว โนม์ที่จะพูดแบบตรงไปตรงมามากกว่าภาษาอังกฤษ
- เมื่อศึกษาคุณลักษณะทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง tentativeness หรือ indirectness ก็จะพบว่า ในภาษาอังกฤษปกติจะมีการใช้ลักษณะเหล่านี้มากกว่าในภาษาเยอรมัน
- เมื่อเปรียบเทียบเอกสารภาษาเยอรมันที่แปลจากภาษาอังกฤษ พบว่า ถึงจะมีการใช้ลักษณะที่บอกความเป็น tentativeness หรือ indirectness น้อยกว่าภาษาอังกฤษปกติ แต่ก็มีการใช้ลักษณะเหล่านี้มากกว่าภาษาเยอรมันปกติ จึงถือได้ว่าเป็นผลมาจากอิทธิพลของภาษาต้นฉบับคือภาษาอังกฤษ

Schemeid and Schaffler (1996)

Corpus-based research

- Monolingual corpora
  - Native L_x => ศึกษาลักษณะภาษา
  - Translated L_x => ศึกษาภาษาแปล
- Parallel corpora
  - Source/Native L_x $\leftrightarrow$ translated L_y => ศึกษาคำแปล
- Translation corpora
  - Translated $L_x, L_y, L_z, \dots$ => ศึกษา universal feature of translation

Corpus-based research

- Comparable corpora
  - Native Lx vs translated Lx => หา translationese หรือ third code
  - Native Lx vs Native Ly => หาคความเหมือนหรือต่างระหว่างภาษา
  - Translated Lx vs Translated Ly => หาคความเหมือนหรือต่างระหว่างภาษาแปล
  - Native Lx vs Learner Lx => ดูพัฒนาการ, ข้อผิดพลาด, ผู้เรียนภาษา
  - Professional translated vs learner translated => ดูพัฒนาการ, ความต่างการแปล

Corpus-based research

อังกฤษ (ต้นฉบับ)

ไทย (แปล)

ไทย (ต้นฉบับ)

อังกฤษ (แปล)

ศึกษาเปรียบเทียบต่างระหว่างภาษา, การแปล, ลักษณะร่วมภาษาแปล,

เปรียบเทียบภาษาต้นฉบับกับภาษาแปล

Parallel/Translation Corpus

- Population ของ corpus นี้คืออะไร
  - งานแปลต้องเป็น equivalence => เลือกเฉพาะข้อมูลที่แปลถูกต้อง
  - งานแปลเป็นปรากฏการณ์ภาษา => ข้อมูลแปลทุกอย่าง
  - แต่ต้องหา Toury's norm จาก competent professional translator
  - หรือยอมเอาการแปลทุกอย่าง ไม่จำเป็นต้องเป็นนักแปลอาชีพ
จึงแตกต่างกันไปตามปัจจัยต่างๆได้
  - ปัญหา => ข้อมูลใดเหมาะสมกับการศึกษาทฤษฎีการแปล
  - general corpus ไม่มีปัญหา ทุกอย่างเป็นภาษาของ native

Parallel/Translation Corpus

- Translation corpus ต่างจาก monolingual corpus
  - มี native speaker แต่ไม่มี native translator
  - แยกความต่างตามกลุ่มคน (demographic) แบบ corpus ทั่วไปได้
ชัด?
แยกตามช่วงอายุ? แยกตามภูมิลำเนา?
  - มี naturally occurring data ของการแปล? ผู้จ้างแปลมีผลต่อการแปล?
  - อาจต้องมองแบบ prototype theory : prototype เป็นงานแปลนักแปลอาชีพ มีงานแปลอื่นๆ เช่น นักเรียนแปล คนทั่วไป ... เป็นงานแปลรอบนอก การศึกษาต้องเลือกและเข้าใจข้อมูลว่า represent อะไร

Research

- เปรียบภาษาแปลกับภาษาปกติ
  - Mona Baker. A corpus-based view of similarity and difference in translation. *International Journal of Corpus Linguistics*. 9:2 (2004). 167-193
- ศึกษาลักษณะการแปลบางอย่าง
  - Einar Meier. “Since you mention it” A contrastive study of causal subordination in English and Norwegian. Thesis. University of Oslo. 2001.

Research

- ศึกษาลักษณะการแปลบางอย่าง
  - Uwe Kjær Nissen. Aspects of translating gender. *Linguistik online* 11, 2/02
  - Bengt Altenberg. Concessive connectors in English and Swedish. 2001
  - Janne Hagen Engen. From coordination to subordination in English translations of Norwegian texts. 2001
  - Thorstein Fretheim. Interpreting concessive adverbial markers in English and Norwegian discourse.

Research

- ปณณาม โนมัยวิบูลย์ การหลีกเลี่ยงประโยคกรรม 'ถูก' ในเรื่อง แฮร์รี่ พอตเตอร์ ฉบับภาษาไทย (2547)
- ‘I’m **allowed** to walk across the grounds,’
“เขาอนุญาตให้ฉันเดินผ่านสนามได้น่า” [สลับประธานกับกรรม]
- He had been the youngest person in a century **to be picked** for one of the Hogwarts house teams
เขาเป็นพ่อมดอายุน้อยที่สุดในรอบศตวรรษที่ได้รับเลือกให้เล่นในทีมประจำบ้านของ ฮอกวอตส์ [ใช้ ได้รับ]
- ‘All the copies of *Hogwarts : A History* **have been taken out**,’
“หนังสือเรื่อง ฮอกวอตส์ : ประวัติศาสตร์น่ารู้ ทุกเล่มมีคนยืมออกจากห้องสมุด” [dummy subj]
- because the candles **had been extinguished**
เพราะเทียนไขดับเสียแล้ว [v. เป็นได้ทั้ง tran, intrans]

Research

- ศึกษา Translationese, Translation shift
  - Jeremy Munday. A Computer-assisted Approach To The Analysis Of Translation Shifts. *Meta*, XLIII, 4, 1998
  - Linn Øverås. In Search Of The Third Code: An Investigation Of Norms In Literary Translation. *Meta*, XLIII, 4, 1998
  - Theo Hermans. Norms and the Determination of Translation. A Theoretical Framework.

Research

- Identify translationese
  - Marco Baroni and Silvia Bernardini. A New Approach to the Study of Translationese: Machine-learning the Difference between Original and Translated Text. *Literary and Linguistic Computing*, Vol. 21, No. 3, 2006.
- Effect of translation
  - Maureen Ehrensberger-Dow (Zürich)/Susanne J. Jekat (Zürich) Languages in contact: The influence of language activation and competing language patterns on translation performance

Research

- Translation and culture
  - Chen hongwei. Cultural Differences and Translation. *Meta*, XLIV, 1, 1999.
  - Theo Hermans. Cross cultural translation studies as thick translation. *Bulletin of SOAS*, 66, 3 (2003), 380–389.
  - Kari Hietaniemi. Overcoming Cultural Differences in the Localisation of Manuals. Thesis Tampere U. 2006.
  - Anthony Pym. Localization from the Perspective of Translation Studies: Overlaps in the Digital Divide? Paper presented to the SCALLA conference, Kathmandu, January 2004

Research

- การแปลตัวบทเฉพาะ

- Heidi Jurisic. Translation in Advertising: A Focus on Persuasive Function. Thesis. York University. 1998.

- Jill Kyla Cairns. Sociocultural Persuasion in Advertising: consideration for translators. Thesis U of Ottawa. 1998.

- ปัญหาการแปล

- Raquel de Pedro. The Translatability of Texts: A Historical Overview. Meta, XLIV, 4, 1999.

Research

- ศึกษาประโยชน์ corpus ต่อการแปล
  - ผลของการใช้คลังข้อมูลภาษาเฉพาะด้านภาษาอังกฤษที่มีต่อความเข้าใจเนื้อหาของต้นฉบับและความสามารถในการใช้ภาษาสำหรับแปล (ปรีมาและวิโรจน์ 2546)
  - การใช้คลังข้อมูลภาษากฎหมายไทยในการแปลเอกสารกฎหมายจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย (ยุทธชัย 2547)
- ประเมินการแปล
- Translation & Technology